

עניג שבת

פרשת: וישב - מקץ - חנוכה

כ"ג בכסלו ה'תשע"ג
(07.12.2012)

עלון מס' 5 (1079)
(שנה עשרים ושבע)

מועדי השבת וישב

י-ם	17.15	16.00
ת"א	17.16	16.14
חגיגה	17.14	16.03
ב"ש	17.18	16.18
אילת	17.16	16.11

זמני היום והלימודים היומיום:

מסבת וישב - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.57 - 4.53
זמן הנחת תפילין	5.27 - 5.23
הנץ החמה (מישור)	6.34 - 6.30
הנץ החמה (הנראה)	6.40 - 6.35
ס"ז ק"ש מג"א	8.16 - 8.13
חצות היום	11.36 - 11.33
מנחה גדולה	12.07 - 12.03
שקיעת החמה	16.37 - 16.36
צאת הכוכבים ב'	17.27 - 17.26

דף יומי: שבת סו - עב

מועדי השבת מקץ

י-ם	17.17	16.01
ת"א	17.18	16.15
חגיגה	17.16	16.05
ב"ש	17.20	16.20
אילת	17.18	16.13

זמני היום והלימודים היומיום:

מסבת מקץ - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.01 - 4.58
זמן הנחת תפילין	5.31 - 5.28
הנץ החמה (מישור)	6.38 - 6.35
הנץ החמה (הנראה)	6.44 - 6.40
ס"ז ק"ש מג"א	8.20 - 8.17
חצות היום	11.40 - 11.36
מנחה גדולה	12.10 - 12.07
שקיעת החמה	16.40 - 16.38
צאת הכוכבים ב'	17.30 - 17.28

דף יומי: שבת עג - עט

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.
 לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה"
 את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
 וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת www.moreshet.co.il
 ב"מידע יהודי" www.moreshet.co.il
 יו"ר העמותה והעורך ע"ד שמואל כהן
 כתובת: רח' בלון 3, ת"א
 טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
 דוא"ר: smulady@netvision.net.il
 דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-50-1700

משמעות של שמונה - כוחות מעל הטבע

אשתו של פוטיפר ניסתה לפתות את יוסף. יוסף סירב לה ואמר "ואיך אעשה רעה הגדולה הזאת" (לט, ט). אשתו של פוטיפר לחצה עליו עד שנאלץ לברוח ממנה: "וינס ויצא החוצה".
 יש מדרש על הפסוק בתהילים: "הים ראה ויננס" (תהילים ק"ד ג), לפי המדרש כשעם ישראל הגיע לים סוף, הים ראה את ארונו של יוסף וינס, לפי הפירוש של המדרש, הים נבקע בזכותו של יוסף שנס מלפני אשת פוטיפה. הים נס בזכותו של זה שעמד בפני הפיתוי ולכן הים נבקע לעם ישראל.
 מה הקשר בין זכויותיו של יוסף לקריעת ים סוף? המילים "וינס החוצה" מופיעות ארבע פעמים בסיפור - מה משמעות מילים אלה?
 המינוח "ויצא אותו החוצה" מופיע בפרשת "לך לך" בסיפור של ברית בין הבתרים (בראשית ט"ז ה). ה' הוציא את אברהם החוצה. לפי המדרש שרש"י מצטט הוא אמר לו "צא מאצטגונינות שלך", צא מכוחות הטבע, אתה מעל הטבע, כוחות הטבע לא ישלטו בך, גם אם לפי הטבע לא יהיו לך ילדים אתה בכל זאת תהיה אב המון גויים, מכיוון שאתה עתיד להיות מעל הטבע.
 במילים: "ויצא אותו החוצה" יש את ההבנה שה' נותן את הכוח להתמודד עם הטבע ולהתעלות עליו.

יוסף התמודד עם אשת פוטיפר והשתמש בכוחות על טבעיים כדי לא ליפול בפח שהיא טמנה לו. באופן טבעי הוא היה יכול ליפול לתוך הקסמים של אשת פוטיפר, אבל הוא השתמש בכוח העל טבעי של אבי סבו אברהם. אברהם היה מעל הטבע, יוסף התמודד עם טבעו ולא ויתר לה. לכן כאשר ארונו של יוסף הגיע לים סוף, וטבעו של ים סוף זה לזרום, השתנה הטבע ונבקע הים בזכותו. הים נס מלפני האיש שנס, זה שהתמודד עם הטבע היה לו את הכוח לשנות את הטבע של הים.

בספר "הפרדס" מבית ספרו של רש"י יש הערה מעניינת, הוא כותב שיש 112 פסוקים בפרשת "וישב", מתוך 112 פסוקים כל פסוק מתחיל בו' חוץ משמונה פסוקים. הסדרה של וויס מתחילה בפסוק ג', ספר "הפרדס" כותב ששמונה הפסוקים שלא מתחילים בו מתחילים לשמונת ימי מילה. הם רומזים למצוות ברית מילה שמקיימים ביום השמיני.

בעצם מה שלומדים מזה שכל מה שקורה בפרשת "וישב" הם וו אחד גדול, זה קרה, וזה קרה וזה קרה אבל הכול חלק מסיפור אחד גדול, סיפור של דבר אחד שנובע מהשני, הכול זה תוצאה של פועל ותוצאה.
 מה שהתורה מלמדת אותנו שבהיסטוריה זה נראה כך שדבר נובע מדבר, אבל החיים של היהודים הם מעל הטבע.

השמונה פסוקים מציינים את המילה. לפי המסורת שבע זה מספר של טבע כמספר ימי השבוע, אבל שמונה זו תכונה שמעל הטבע, לכן עושים את הברית ביום השמיני, משום שהברית של עם ישראל הוא למעלה מן הטבע. יהודים הם מעל הטבע זה מה שה' אמר לאברהם אבינו, הוא לקח את אברהם ואמר לו אתה מעל הטבע, צא החוצה.

השמונה פסוקים בלי וויס מלמדים אותנו משהו שקשור לכל הפרשה, למרות שהכל נראה בפרשה מתנהל באופן טבעי דהיינו תוצאות מפעולות טבעיות זה לא כך, משום שעם ישראל מתנהל מעל המזל.
 זה גם הקשר לימי החנוכה שהם מציינים נסים מעל הטבע. לכן יש שמונה ימים, והשמונה ימים מלמדים אותנו על יתר ימי השבוע בשנה, כמו השמונה פסוקים בלי וו בפרשתנו, שכל מה שקורא בעם ישראל זה מעל הטבע, אנוחנו שורדים הרב אליעזר שמחה וייס, רב ראשי כפר הראה ועמק חפר מחוץ לטבע.

<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ יעקב קופל בן אלעזר רנד ז"ל, נפטר ב-כ"ה בכסלו תש"ס. יהי זכרו ברוך!</p>	<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ יעקב קופל בן אלעזר רנד ז"ל, נפטר ב-כ"ה בכסלו תש"ס. יהי זכרו ברוך!</p>
--	--

סוגיית חנוכה מופיעה במסכת שבת, אותה אנו לומדים השנה במסגרת הדף היומי. הגמרא (כב, ע"א) מביאה את "בורו של יוסף". אמר רב כהנא, דרש רב נתן בר מנימוי משמיה דרב תנחום: נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה - פסולה, כסוכה וכמבוי. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מנימוי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לז, כד) 'והבור רק אין בו מים' ממשמע שנא' והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו". מה לבורו של יוסף ולחנוכה?
 מעל עשרים אמה העין לא שולטת. ראובר רצה להציל את יוסף אבל מעל עשרים אמה עומק הוא לא ראה את הנחשים והעקרבים, כך מעל עשרים אמה לא יראו את אור הנרות. ועוד, אין מצב שבור נשאר ממש ריק. אם אין בו מים אז יכנסו נחשים ועקרבים. המתיוונים שבעם חשבו שניתן להיכנע לגזרות יוון, אבל, יהודי ללא תורה אינו נשאר ריק, הוא מתמלא בנחשים ועקרבים.
 בורו של יוסף - זאת הסכנה הגדולה ביותר של עם ישראל. כששלחה רבקה את יעקב לקבל את הברכות מאביו, יעקב חשש שאביו יגלה את התחבולה ויקללו (במקום הברכה). רבקה הרגיעה אותו ואמרה לו שלא יקולל, ובכל מקרה הוסיפה לו "עלי קלתך בני". מסביר הגר"א: "עלי" - על שלש צרות לא היתה לרבקה הבטחה, והן מרומזות במילה "עלי". צרת עשו, לבן, יוסף. שלש צרות הרודפות אותנו כל הימים לא יכלה רבקה להבטיח ליעקב שהוא לא יתקל בהם - סכנת השמדה פיזית, סכנת השמדה רוחנית וסכנת שנאת אחים. סכנה פיזית היתה למשל בימי אחשוורוש והמן שבסופה "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם". השמדה רוחנית בימי החשמונאים. הרמב"ם בהלכות חנוכה (פרק ג הלכה ה) מביא את ויקרא רבה (פרשה ג): "ושם הנהר השלישי חדקל" זו יוון, שהיתה חדה וקלה בגזרותיה על ישראל ואומרת להם: כתבו על קרן השור שאין לישראל חלק באלקי ישראל" (ומסביר) גם כאן בחסדי שמים נעשתה לישראל תשועה גדולה וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני".
 על שתי סכנות אלו שבאות מבחוץ הצלחנו להתגבר בבית השני ולצאת מהן מחזקים, וכך בכל הנסיגות שהיו. על הסכנה השלישית - סכנת יוסף - שנאת אחים - היא שהכריעה אותנו והחריבה את ביתנו. כשאנו באים לחגוג את חג החנוכה ולציין את הנס שלא נשברנו רוחנית ושיוון לא הצליחה להכניע אותנו, עלינו להזכיר לעצמו טוב טוב את "בורו של יוסף" - בור עמוק מאד שאם ניפול אליו או לתוכו מי שורנו. במקום שנאת אחים בואו, כדי להבטיח עתידנו, נתאחד באהבת אחים.

זאורי"ת דע"א **נפש, אירוח ותרבות** **ארגון שבתות עין ושבת חתן**

מלון כינר - גליל	יחידות נופש קלאב הוטל אילת	מלון רמדה ירושלים *5	בית הארחה רמות שפירא	בית הארחה - בית וגן ירושלים שבתות עין ונופש
סופי שבוע ארוכים באזור וציל, טיולים וטיש חסידי, פ"ר שכמות שבת "כותל המזרח" חמישי-שבת, כ"א-כ"ב בטבת תשע"ג. 3-5.1.13	שבוע 51 16-23.12.12 שבוע 31 28.7-3.8.13 7 לילות יום א' - א'	מסעם תור פלוס שבת שירה וחזנות, פ"ר בשלח קונצרט חזנות +טיול-טיול חסידי, חמישי-שבת, יג-טו בשבט תשע"ג. 24-26.1.13	פסח אנפשות לסדר פרטי, תנאים מצוינים למהירי החלטה!	שבת חנוכה / פרשת מקץ 14-15.12.12 א-ב בטבת תשע"ג. שבת שירה / פרשת בשלח בנוסח יהודי מרוקו יד-טו בשבט תשע"ג. 25-26.1.13 בשיתוף הקרן לזיכרון לאוזו וטרמן ויו"ז שבת החודש / פרשת ויקהל - פקודי כ-כז באדר תשע"ג. 8-9.3.13

שמעון: נייד 052-3611441 פקס 08-9268663

קורס מקצועי ללימודי: רדיו, עתונות, יחסי ציבור ותקשורת

מכון שופר ורדיו קול ברמה פותחים קורסים חדשים:

הלימודים משולבים בהתנסות מעשית באולפני רדיו קול ברמה. סיוורים במערכות עיתונים ובכנסת. הקורסים מועברים על ידי אנשי תקשורת בכירים ומנוסים. משך הקורס: כ-6 חודשים. לבוגרים תוענק תעודת גמר. הצטרפו למאות בוגרי "מכון שופר" שהשתלבו בעולם התקשורת.

מלגה 1,000 ₪ ל-10 הנרשמים הראשונים!

קורסים נפרדים לבגרים ונשים

מכון שופר ללימודי תקשורת
 טל 03-9678555
www.dapeshofar.co.il
sfr@bezeqint.net

מתמחים בייצור של דברי מאפה בשיטה חדשנית - ב"טעם של פעם"

חנוכה ברשת קונדיטוריות "הכהנים" סופגניות בטעמים שונים ואפהים

סניפי הרשת:
 אור יהודה: ההגנה 12, טל: 03-6045412
 חולון: המרכבה 73, טל: 03-5507077
 תל-אביב: יגאל אלון 126 "קופי שופ", טל: 03-6964865
 גבעתיים: כורזין 5, טל: 03-5713554
 יוצמן 24 "קופי שופ", טל: 03-5718348
 תפוצות ישראל 6 "קופי שופ", טל: 03-5713554

הכהנים
 BREAD CAFE
 כשר בהשגחת הרבנות חולון, גבעתיים ואור יהודה

דיני השבוע ומנהיגו

שבת פרשת וישב

ההפטרה: "כה אמר ה'" (עמוס ב, ו).

מברכים החודש: טבת.

ראש חודש טבת ביום השישי, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המולד: יום חמישי, שעה 9, 4 דקות ו-11 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך".

מוצש"ק: לא מאחרים להתפלל ערבית, כדי להדליק נרות

חנוכה בזמן. מתפללים 23 דקות אחרי השקיעה.

בתפילת שמונה עשרה אומרים "אתה חוננתנו ו"על הניסים".

אומרים "ויהי נועם". "ויתן לך" אומרים בבית אחר הדלקת נר חנוכה.

מוצאי שבת קודש – הדלקת נר ראשון של חנוכה.

קריאה בתורה: בימי חנוכה קוראים בתורה בפרשת קרבנות

הנשיאים, במדבר פרשת נשא, פרק ז'. ל-3 קוראים (שולחן ערוך תרפ, א ובמשנה ברורה).

ביום הראשון מתחילים ב'ויהי ביום כלות משה', והספרים

מתחילים בפרשת ברכת כהנים, ומסיימים בקרבן היום הראשון,

בשני בקרבן היום השני וכך הלאה. ביום השמיני – זאת חנוכה.

בעליה לשלישי משלים את כל הימים עד 'כן עשה את המנורה' (תחילת פרשת בהעלותך).

טעו וקראו בפרשת נשיא של יום אחר, יצאו ידי חובת הקריאה (משנה ברורה תרפ, ג).

יום שישי – ראש חודש טבת: אומרים יעלה ויבוא בנוסף

"לעל הניסים". אומרים הלל שלם בסיומו קדיש שלם – ולא

חצי קדיש כמו בשאר ימי חנוכה מהטעם שיש תפילת מוסף.

מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשלשה

בפרשת פנחס כמו בכל ראש חודש, אבל רק ל-3 קוראים:

כהן – עד רביעיית ההין. לוי – עד ונסכה. ישראל – עד ונסכו.

בספר השני קוראים לרביעי – נשיא היום. לאחר רביעי אומרים

חצי קדיש (שולחן ערוך תרפ, ג ובמשנה ברורה). טעויות: אם

הוציאו ספר אחד וקראו ל-4 בראש חודש – די במה שקראו.

טעו והתחילו בספר הראשון בשל חנוכה (במקום ראש חודש)

– יקראו לכהן של חנוכה ומלוי והלאה ימשיכו של ראש חודש

(ספר מצוות נר איש וביתו פ"א).

שבת חנוכה פרשת מקץ

בשחרית הלל שלם.

לקריאת התורה מוציאים 2 ספרי תורה. בספר הראשון – 7

קוראים בפרשת השבוע. בספר השני מפטיר בפרשת נשא:

"ביום השביעי (במדב, ז, כד)

ההפטרה: "רני ושמחי בת ציון" (זכריה ב, יד).

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך".

מוצש"ק: לא מאחרים להתפלל ערבית, כדי להדליק נרות

חנוכה בזמן. מתפללים 23 דקות אחרי השקיעה.

בתפילת שמונה עשרה אומרים "אתה חוננתנו ו"על הניסים".

אומרים "ויהי נועם". "ויתן לך" אומרים בבית אחר הדלקת נר חנוכה.

מוצאי שבת קודש – הדלקת נר שמיני של חנוכה.

זמן קידוש הלבנה: מליל שני ד' בטבת ועד ליל שישי ט"ו בטבת.

חנוכה

הדלקת נר בבית הכנסת בערב: קודם עלינו של מנחה (יש

נוהגים אחרי תפילת מנחה) מדליק החזן נר חנוכה. המנורה

בדרום בית הכנסת והנרות ממערב למזרח. מדליק נר המערבי

שהוא בימינו. וכך בכל שמונת ימי החג.

הציבור והחזן לא יוצאים ידי חובת נר חנוכה בברכה בבית הכנסת.

הדלקת נר כל אחד בביתו: עדיף להדליק בשמן זית. תולין

המנורה שבבית בשמאל ביאתו בחוץ בטפח הסמוך לפתח,

ומדליק נר הימני הסמוך לפתח. אם אי אפשר בפתח מדליק

בחלון בצד ימין. מברך "להדליק נר", "על הנסים" ו"שהחינו"

(רק ביום הראשון). מברך את הברכות ורק אחר כך ידליק הנרות

אחרי הדלקת הנר יאמר "הנרות הללו". יקבץ כל בני ביתו לעמוד

בעת ההדלקה הפרסומי ניסא. אין מדליקין מנר לנר ואין נוהגין

לאורה, אלא אם כן עבר זמן מצות ההדלקה (חצי שעה בתוך

הלילה), וטוב שיתנה קודם ההדלקה שהוא מקצה יותר מהשעור,

ואז יוכל, אחרי חצי שעה בתוך הלילה להנות מאורה.

הדלקת נרות בערב שבת חנוכה:

בערב שבת חנוכה רצוי להקדים להתפלל תפילת מנחה, כדי

להקדים אותה להדלקת הנרות, שכן הקרבת קרבן התמיד של

המנחה קדמה להדלקת נרות המנורה במקדש. אם אין מניין,

יקדים להדליק הנרות ואחר כך יתפלל עם הציבור. (שו"ע תרעט,

א, מ"ב; כה"ח תרעא, עט).

חכמים תקנו להדליק נרות חנוכה לאחר שקיעת החמה, לפני

השקיעה יש אור רב, ואור הנרות אינו ניכר. בערב שבת לא ניתן

להדליק נרות אחר השקיעה, מפני שבשקיעת החמה השבת נכנסת.

וברגיל אנחנו מוסיפים מהחול על הקודש ומקבלים את השבת

בהדלקת נרות לפני שקיעת החמה, כעשרים דקות לפני השקיעה,

ובשבת חנוכה צריך להדליק נרות חנוכה לפני הדלקת נרות שבת.

בירושלים, שבכל שבתות השנה נוהגים להדליק נרות כארבעים

דקות לפני השקיעה, בשבת חנוכה רבים נוהגים לדחות את

הדלקת נרות שבת כמו ביתר הערים, לעשרים דקות לפני

השקיעה, כדי לקרב את זמן הדלקת נרות חנוכה לשקיעה. ויש

נוהגים שלא לשנות את זמן הדלקת נרות השבת הקבוע, שהוא

כארבעים דקות לפני השקיעה, ולפני כן מדליקים נרות חנוכה

(אג"מ אור"ח ד, טב). ולמעשה: הדלקת נר חנוכה ביום שישי ערב

שבת מקץ 25 דק' קודם שקיעת החמה, כ-5 דקות לפני מועד

כניסת השבת. בירושלים, אפשר להדליק נרות חנוכה עד 15

דקות אחרי זמן הדלקת נרות שבת.

זהירות: אף שמדליקים נרות חנוכה לפני השקיעה, מכל מקום

עיקר פרסום הנס יעשה בלילה, ולכן יש להקפיד שיהיה מספיק

שמן בנרות כשעור שידלקו חצי שעה בלילה. לכן לא יוצאים

ידי חובת הדלקה בנרות הצבעוניים הנפוצים; זמן הדלקתם קצר

ביותר – מתאימים לחצי שעה של ימי החול – כך יוצא שהמברך

בערב שבת על נרות אלו, ברכותיו הן ברכות לבטלה, שכן כלים

הם עוד לפני צאת הכוכבים או סמוך מאד לאחריה. לכן, ישים

שמן במידה מספקת או ידליק בנרות גדולים.

נהוג שאחרי הדלקת הנרות בערב שבת לא שרים 'מעוז צור',

בגלל דוחק הזמן. במקום זאת שרים 'מעוז צור' בזמירות ליל

שבת. מיד אחרי הדלקת נר חנוכה מדליקים נרות שבת.

אין להקדים יותר מדי ומכל מקום, למקדמים, מפלג המנחה

יכולין להדליק.

הדלקת נרות במוצאי שבת חנוכה:

השנה נר ראשון במוצש"ק וישב ונר שמיני במוצש"ק מקץ.

מתפללים ערבית, ואח"כ מדליקים נרות חנוכה. המנהג הנפוץ

להקדים את ההבדלה להדלקת הנרות, מפני שההבדלה מסיימת

את השבת ונרות החנוכה כבר שייכות ליום הבא (ט"ו תרפא,

א, ערוה"ש ב, בא"ח וישב כא). ויש נוהגים להדליק תחילה נר

חנוכה, כדי להסמיך עד כמה שאפשר את הדלקת הנר לצאת

הכוכבים, או המעדיפים להוסיף על השבת כמו המקפידים

ליציאת השבת לפי רבינו תם. הנוהגים כן, להדליק נרות לפני

הבדלה, יאמרו קודם: "המבדיל בין קודש לחול" (שו"ע רמ"א

תרפא, א). לפי באור ההלכה (שם) לשני המנהגים מקום, וכל

אחד רשאי לבחור את מנהגו.

התפילה בחנוכה

בכל ימי החנוכה אין אומרים תחנון. אין אומרים 'למנצח... יענך'

וגם לא 'אל ארך אפים' בהוצאת ספר תורה.

על הניסים:

בתפילות העמידה בחנוכה אומרים בברכת 'מודים' לפני 'ועל

כולם' 'על הניסים... בימי מתתיהו'. אם שכח לומר 'על הניסים'

במקומו – אם נזכר לפני שאמר את שם ה' בברכת 'הטוב שמך

ולך נאה להודות', חוזר ל'על הניסים' וחוזר ואומר 'ועל כולם'

וכן על הסדר. אך אם נזכר לאחר שכבר אמר את שם ה' בברכת

'הטוב שמך ולך נאה להודות', אינו חוזר, אלא לפני 'יהי רצון'

שבסוף 'אלקי, נצור' אומר: 'יהי רצון מלפניך, שתעשה לנו ניסים

ונפלאות, כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי

מתתיהו' וכו'. (שולחן ערוך תרפ, א ובמשנה ברורה). ואם סיים

כבר את תפילת העמידה, אינו חוזר עוד. טעה ואמר על הניסים

אחרי 'רצה' (ולא אחרי מודים), וכבר סיים תפילתו – לא חוזר

(שער הציון תרפ, ב) אם נזכר בעודו בברכת הודאה, יאמרנו

שוב במקומו הנכון (שו"ת נשמת חיים סג).

מנחה קצרה: (היינו שש"ץ מתחיל שמונה עשרה בקול רם עד

האל הקדוש, והציבור עומדים לתפילת לחש) – הואיל ואין בזה

חזרת הש"ץ, בחנוכה ובפורים יש להימנע מכך מהטעם שאמירת

על הניסים ע"י הש"ץ – זה פרסום הנס בתפילה. ראה תוספות

גמרא שבת כד, ע"א דיבור המתחיל: "מהו", ובכף החיים תרעא.

גם בברכת המזון אומרים 'על הניסים' בברכת 'נודה לך' לפני

'ועל הכל'. שכח ולא אמרו, אם נזכר לפני שאמר את שם ה'

שבחתימת הברכה 'על הארץ ועל המזון', חוזר ל'על הניסים'

וממשיך על הסדר 'ועל הכל' וכו'. אם נזכר אחרי שכבר אמר את

שם ה' שבחתימת הברכה 'על הארץ ועל המזון', אינו חוזר, אך

לקראת סוף ברכת המזון, לפני 'הרחמן הוא יזכנו' יאמר: 'הרחמן

הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות, כשם שעשה לאבותינו בימים

ההם בזמן הזה, בימי מתתיהו' וכו'.

נוסחאות: יש אומרים 'על הניסים' ויש אומרים 'ועל הניסים'

עם ה' החיבור. בנוסח ספרד (חסידים) אומרים: 'ועל הניסים

ועל הפורקן ועל הגבורות' וכו'. בנוסח הספרדים אין מזכירים

'מלחמות' ובנוסח אשכנז אין מזכירים 'נפלאות' ו'נחמות'.

משנה ברורה תרפ: ס"ק א: אומר 'על הניסים'. כתוב בספרים,

שבנוסח 'על הניסים' יאמר 'ועל הניסים' ב"ו, הן בתפלה הן

בברכת-המזון. "כשעמדה עליהם", יש לדגל תיבת "עליהם",

דהא אחר-כך אומר "על עמך ישראל", אלא-אם-כן אומר "ועל

עמך ישראל" [פר"ח]: ס"ק ח: בעל הניסים' יש לומר 'להשיבם

תורתך', ולא יאמר 'מתורתך' במ"ם. צריך לומר 'שמונת ימי

חנוכה אלו להודות' [מ"א]:

הלל

בכל שמונת ימי חנוכה אומרים הלל שלם בברכה תחילה וסוף

אחרי תפילת העמידה. לאחר ההלל אומרים חצי קדיש (שולחן

ערוך תרפ, א ומשנה ברורה). הטועה ואמר חצי הלל – עליו

לחזור ולקרוא את ההלל כולו ובברכה (ביאור הלכה מט).

חנוכה בראש חודש טבת – להבדיל מאמירת פרקי תהילים

בעלמא כשאומרים הלל בתפילה יש לכוון באמירתו לשם ראש

חודש וגם לשם חנוכה. נראה שעצם הכוונה מספקת. אם אמר

חצי הלל – לגבי ראש חודש – יצא אבל לגבי חיוב ההלל בחנוכה

צריך לחזור כאמור לעיל.

אבל – יש נוהגים שבחנוכה האבל לא מתפלל לפני העמוד. (ביאור

הלכה קלא). במשנה ברורה תרעא, מד ו-תרפ, א אומר שדוקא

תפילת שחרית, אבל מנחה וערבית יכול האבל לגשת לעמוד.

לגבי הלל בבית האבל: במגן אברהם קלא, י' ומשנה ברורה כ'

נאמר שלא אומרים הלל כלל בבית האבל, אבל הציבור יאמרוהו

לאחר מכן בביתם. (האבל לא יאמר הלל). בזה השולחן ג, עמ' 10

מסביר באריכות מדוע כן יש לומר הלל בבית האבל, וגם האבל

יאמרו. לבני ספרד אין שאלה – בין האבל ובין המתפללים בביתו

– אומרים הלל – כף החיים תרפ, ד ויביע אומר ת, יורה דעה,

לג – דעתו היא שגם על בני אשכנז לאומרו.

בדרכי חיינו

לעילוי נשמת הרב אורי דסברג ז"ל

אור לכל ימות השנה

ו"א"ר אחא בר חנינא, א"ר אסי, א"ר יוחנן: כל המברך על

החודש [הלכה] בזמנו, כאילו מקבל פני שכינה" (סנהדרין מב'

א'). רבינו יונה על הגמרא שמופיעה גם במסכת ברכות (נט, ע"ב)

אומר: "מפני שהקב"ה אע"פ שאינו נראה לעין, נראה הוא ע"י

גבורותיו ונפלאותיו, כענין שנאמר (ישעיהו מה) 'אכן אתה אל

מסתתר אלקי ישראל מושיע' ". כמו שאתה הקב"ה מתגלה

לעין כל בניסוך ובנפלאותיך, גם בחידוש החודשים אתה מתגלה

ובבכרת החודש כאילו אנחנו מקבלים פניך.

את האמור לעיל משייך הסבא מקלם גם לתרוץ על הקושיה

שמקשה הבית יוסף: מדוע מדליקים בחנוכה שמונה ימים ולא

שבעה ימים, הרי ליום הראשון היה מספיק שמן וזה לא היה נס.

מכאן מסיק שהרי בעצם אין כל חידוש בנס השמן שדלק שמונה

ימים. מי שאמר לשמן שידלק יום אחד יאמר לשמן שידלק

שמונה ימים. בדרך כלל אנחנו לא מתפעלים שהשמן הנמצא

דולק, אנחנו מורגלים לכך שהשמן ידלק. אבל מי שאמר לשמן

שידלק יכול גם להגיד לחומץ שידלק ואז היו מתפעלים. שהשמן

דלק באותו זמן גם ביום הראשון זה היה נס, וביום הראשון

היתה כבר קבלת פני השכינה.

דברים שאדם מורגל בהם, אינם מביאים אותו לידי התפעלות.

לחצות את הכביש מבלי להיפגע אין בכך כל התפעלות, אנחנו

רגילים לכך, וגם ילד לומד לחצות כביש. גם הנהיגה ברכב, מאז

לומד הנהג לנהוג, אף על פי שהוא מוביל כלי מסוכן, אם נוהג

הוא בזהירות – הכל יבוא על מקומו בשלום אין כל חידוש בכך

ובדאי שלא נס גלוי. אבל, כן... יש כאן אבל גדול... בדרך כלל

חציית כביש או נהיגה ברכב אינם נעשים סולו ומחוץ לסביבה.

בכביש יש נהיגים נוספים. בדרך, יש עוד עוברי אורח ובדאי

מכוניות בכביש. במצב זה כל סטיה הקלה ביותר למשל גניבת

רמזור באור אדום או חציית כביש באור אדום זוהי ממש סכנת

נפשות ונס, אם לא תמיד גלוי, שתעבור בשלום.

"וירא יוסף את אחיו ויכירם ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות"

(מב, ז). בפסוק אחד דבר והיפוכו. ברישא כתוב "וירא יוסף את

אחיו – ויכירם". כלומר, יוסף הכיר בכך שהם אחיו והוא לא

רצה להתנכס בהם או חלילה להרע להם (באחים לא מתנקמים

לרעה) "וריהם עליהם" – כלשון רש"י (שם). ובהמשך: "ויתנכר

אליהם...". בעל הטורים הביץ בקושי והסביר: "ויכירם – ביקש

לקבלם בסבר פנים יפות, ובא המלאך שמצאו תועה (בדרך)

והזכירו ויתנכר מיד עליהם ודבר קשות". כלומר, עשה נגד רצונו.

גם בהמשך כל המפגש של האחים יוסף נלחם בעצמו והתנהגותו

הרעה אליהם נעשית נגד רצונו.

השכל הישר אומר לכבוש את היצר, למשול ברוח, זהו הגיבור

האמיתי. יכול להיות שמשמים הדברים נקבעו אחרת אבל לא

עלינו מוטלת המשימה לקבוע. יכול להיות שיהיה נס ויכול גם

חלילה שהשמש לא תזרח מחר, אבל לא